

שבת דף מח

משנה. במה טומנין ובמה אין טומנין?

אין טומנין לא בגפת, ולא בזבל, לא במלת, ולא בסיד, ולא בחול	בין לחין בין יבשין
ולא בתבן ולא בזגין ולא במוכין ולא בעשבין	בזמן שהן לחין, אבל טומנין בהן כשהן יבשין

שאלת בירור: איבעיא להו: **גפת** של זיתים תנן, אבל דשומשמן - שפיר דמי, או דילמא: דשומשמן תנן, וכל שכן דזיתים?

נסיון להוכיח ממקור אחר: תא שמע, דאמר רבי זירא משום חד דבי רבי ינאי: קופה שטמן בה אסור להניחה על גפת של זיתים, שמע מינה: של זיתים תנן.

דחייה ותשובה אחרת: לעולם אימא לך: **לענין הטמנה** - דשומשמן נמי אסור. **לענין אסוקי הבלא**: דזיתים - מסקי הבלא, דשומשמן - לא מסקי הבלא.

סיפורים בבית ריש גלותא: 1. רבה ורבי זירא איקלעו לבי ריש גלותא, חזויה לההוא עבדא דאנח כוזא דמיא אפומא דקומקומא, נזהיה רבה. אמר ליה רבי זירא: מאי שנא ממיחם על גבי מיחם? אמר ליה: התם - אוקומי קא מוקים, הכא - אולודי קא מוליד.

2. הדר חזייה דפרס דסתודר אפומיה דכובא, ואנח נטלא עילויה, נזהיה רבה. אמר ליה רבי זירא: אמאי? אמר ליה: השתא חזית. לסוף חזייה דקא מעצר ליה. אמר ליה: מאי שנא מפרונקא? - אמר ליה: התם - לא קפיד עילויה, הכא - קפיד עילויה.

שאלה בקשר למוקצה: **ולא בתבן**. בעא מיניה רב אדא בר מתנה מאביי: מוכין שטמן בהן, מהו מטלטלן בשבת?

תשובה: אמר ליה: וכי מפני שאין לו קופה של תבן עומד ומפקיר קופה של מוכין?

ניסיון להביא חיזוק מברייתא: לימא מסייע ליה: **טומנין בגיזי צמר ובציפי צמר ובלשונות של ארגמן ובמוכין - ואין מטלטלין אותן!**

דחייה: אי משום הא - לא איריא, הכי קאמר: **אם לא טמן בהן - אין מטלטלין אותן**. קושי על הדחייה: אי הכי, מאי למימרא?

תירוץ: מהו דתימא: חזי למזגא עליהו - קמשמע לן.

היתר בקשר למוכין: רב חסדא שרא לאהדורי אודרא לבי סדיא בשבתא.

קושי: איתיביה רב חנן בר חסדא לרב חסדא: **מתירין בית הצואר בשבת אבל לא פותחין, ואין נותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת!**

תירוץ: לא קשיא, הא - בחדתי, הא - בעתיקי.

ברייתא לחיזוק התירוץ: תניא נמי הכי: **אין נותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת. נשורו - מתזירין אותן בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב.**

התעסקות בפתיחת בית צואר (שמוזכר קודם בברייתא): אמר רב יהודה אמר רב: הפותח בית הצואר בשבת חייב חטאת.

קושי: מתקיף לה רב כהנא: מה בין זו למגופת חבית?

תירוץ: אמר ליה רבא: זה - חיבור, וזה - אינו חיבור.

סתירה בין 2 מקורות בעניין חיבור לטומאה: רמי ליה רבי ירמיה לרבי זירא, תנן: **שלל של כובסין,**

ושלשלת של מפתחות, והבגד שהוא תפור בכלאים - חיבור לטומאה עד שיתחיל להתיר.

אלמא: שלא בשעת מלאכה - נמי חיבור.

ורמינהו: **מקל שעשה יד לקורדום - חיבור לטומאה בשעת מלאכה**, בשעת מלאכה - אין, שלא בשעת מלאכה - לא!

תירוץ: אמר ליה: התם, שלא בשעת מלאכה - אדם עשוי לזורקו לבין העצים, הכא - שלא בשעת מלאכה נמי ניחא ליה, דאי מיטנפו - הדר מחוור להו.

עוד דיון בעניין חיבור בדברים שמחוברים רק לזמן מסויים: בסורא מתנו לה להא שמעתא משמיה דרב חסדא, בפומבדיתא מתנו משמיה דרב כהנא, ואמרי לה משמיה דרבא: מאן תנא הא מלתא דאמור רבנן כל המחובר לו הרי הוא כמוהו? אמר רב יהודה אמר רב: רבי מאיר היא, דתנן: **בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבכירה - מטמאין במגע ואין מטמאין באויר. דברי רבי מאיר, ורבי שמעון מטהר. קושי:** בשלמא לרבי שמעון - קסבר: לאו ככירה דמו, אלא לרבי מאיר, אי ככירה דמו - אפילו באויר נמי ליטמו, אי לאו ככירה דמו - אפילו במגע נמי לא ליטמו! **תירוצ:** לעולם לאו ככירה דמו, ורבנן הוא דגזרו בהו. **קושי:** אי גזרו בהו - אפילו באויר נמי ליטמו! **תירוצ:** עבדו בהו רבנן היכרא, כי היכי דלא אתי למשרף עליה תרומה וקדשים.

עוד ברייתא ודיון בקשר לחיבור בטומאה:

תנו רבנן: **מספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני - חיבור לטומאה ואין חיבור להזאה.** **קושי:** מה נפשך? אי חיבור הוא - אפילו להזאה נמי, אי לאו חיבור הוא - אפילו לטומאה נמי לא! – **תירוצ:** אמר רבא: דבר תורה, בשעת מלאכה - חיבור בין לטומאה בין להזאה, ושלא בשעת מלאכה - אינו חיבור לא לטומאה ולא להזאה. וגזרו רבנן על טומאה שלא בשעת מלאכה משום טומאה שבשעת מלאכה, ועל הזאה שבשעת מלאכה - משום הזאה שלא בשעת מלאכה.

מושגים

הטמנה בדבר המוסיף הבל – אסור אפילו בערב שבת
הטמנה בדבר שאינו מוסיף הבל – מותר בערב שבת/ אסור בשבת
תיקון כלי
פתיחת בית הצוואר בשבת
מגופת חבית
חיבור לעניין טומאה והזאה – בשעת מלאכה/שלא בשעת מלאכה

סיכום

- הסבר במילה גפת במשנה
- סיפורים בבית ריש גלותא שקשורים להטמנה ומלאכות אחרות
- שאלה בקשר למוכין (שנזכרים במשנה) לעניין מוקצה
- מוכין כמילוי לכרים - תיקון כלי
- פתיחת בית הצוואר – תיקון כלי – השוואה למגופת חבית – העלאת הנושא של חיבור
- הלכות שונות בקשר לחיבור – לעניין טומאה